

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul V

Fondator: Dr. Constatin Dragan

Maggio - Giugno 1961 . N. 64

SFINTII PARINTI SI PRIMATUL

(II)

Intr'un articol precedent ne-am ocupat de chestiunea Primatului considerată în raport cu Evanghelia și cu câteva dintre cărțile liturgice orientale, de exemplu "Minciu" românesc retipărit, cu aprobarea Sfântului Sinod, în 1909, care continuă să facă parte din liturgia noastră ortodoxă.

Vom arunca acum o privire asupra operei Părinților Bisericii orientale care au scris asupra Primatului. Din citatele pe care le vom da cititorul își va putea face o concepție obiectivă despre poziția Bisericii din Răsărit asupra acestei probleme devenită, în cei aproape o mie de ani de despărțire de Roma, piedeca cea mai greu de urnit din calea reunificării Bisericii. Poziție, aceea a Sfinților Părinți ai Bisericii Orientale, de clară și totală acceptare a Primatului, a cărui realitate se sprijină pe directă și nediscutată respectare a adevărului evanghelic și nu pe acele speculații filosofice și istorice, care cu teologia au abia un raport tangențial, propuse credencioșilor despărțiți de Roma de cei care, vrând să "păstreze spiritul și comorile de credință ale adevăratei Biserici", n-au făcut decât să transmită, exagerându-le importanța, suprastructuri și inerstații care sunt rodul atâtor veacuri de sterile și inovate dispute.

Dacă parcurgem scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii din Răsărit, scrieri bazate pe revelația divină și nu pe speculații omenești, nu putem să nu relevăm admirabila lor concordanță atunci când în Sfântul Petru, venerează pe principiile Apostolilor, pe păstorul turmei credencioșilor, pe întemeietorul, Seful și susținătorul moral al Bisericii.

Astfel, Sfântul Efrem (veacul IV), marele Părinte al Bisericii siriene, în imnul XV asupra sfântului Ioan Botezătorul, scrie: "Fericit ești tu, Simon Petre, care păstrezi cheile împărăției de Duhul Sfânt. Mare și adevărat este cuvântul tău, care leagă și deslegă în cer și pe pământ. Fericită turma încredințată grijei tale! O tu, fericite, care ții loc de Cap și de limbă în trupul credencioșilor tăi".

În predica XIII, îl numește, pe Petru "piatra pe care Christos și-a ridicat Biserica", iar în aceea asupra Schimbării la Față, spune: "Acolo se găseau amândoi, principiile vechii și principiile noii alianțe. Acolo Moise, sfântul l'a privit pe Simon cel sfânt, pe mai marele în casa Tatălui, pe cel care a ridicat altarul și a clădit Biserica". (Op. Sir. V. II).

Jacob din Nisibi, unul din Sfinții Părinți ai Consiliului de la Nicea și maestru al Sfântului Efrem, în predica sa asupra pocăinței spune: "Simon care s'a lepădat de Christos a fost căpetenia Apostolilor; Domnul l'a făcut temelie și l'a numit piatră a clădirii Bisericii".

În Biserica grecească, Origen (Omelia 13, în Sf. Mat. n. 31), comentând textul "Toate cele ce veți lega" etc., spune: "Cum lui Petru i se cuvenea un har special, în afară de puterea de a lega și de a deslega păcatele, care fusese dată și celorlalți Apostoli, îi fură date cheile: "și ieși și voi da cheile"; Mântuitorul se adresează apoi celorlalți învățați, spunându-le "toate cele ce voi veți lega", etc.

Iar în Omelia V asupra Exodului (n. 4) îl numește pe Petru "temelie și piatră nestricată pe care Christos și-a clădit Biserica".

Sfântul Firmilian, episcop de Capadocia, în Epistola sa către Sfântul Ciprian, scrie: "Pe Petru sunt zidite temeliele Bisericii. Si ne putem da seamă de gravitatea orbirei aceluia care nu rămâne pe temelie singurei Biserici întemeiată de Christos pe piatra aceasta, dacă ne amintim cuvintele pe care Christos i le-a spus numai lui Petru: "Tot ceea ce vei lega", etc.

Sfântul Părinte Eusebiu din Cezarea, în predica sa asupra faptelor bune, spune: "Petru a fost făcut pro-povăduitor al lumii și pe el a fost zidită Biserica".

Sfântul Ciril din Ierusalim (Catech. XIV) scrie: "Apostolii nu sunt mai prejos decât profesii, ba dimpotrivă îi depășesc pe aceștia. Deoarece Ilie a fost ridicat la cer, în timp ce Petru păstrează cheile împărăției Cerurilor".

În Orațiunea II asupra Sfântului Stefan, Sfântul Grigore Nisenul scrie: "Petru a fost ales de Domnul, și ca mai mare și Căpetenie a soborului apostolic a obținut o glorie potrivită demnității sale printr-o moarte asemănătoare pașimilor Mântuitorului. De aceea noi celebrăm amintirea lui Petru, care este mai marele Apostolilor pe care este întemeiată Biserica lui Dumnezeu. De oarece el, după prerogativa care i-a fost dată de Domnul, este piatra tare și neclintită pe care Dumnezeu și-a înălțat Biserica".

În cartea a doua împotriva lui Euzomiu, Sfântul Vasile îl numește pe Petru: "Temelia Bisericii".

Sfântul Ciril din Alexandria, în Omelia asupra Cap. XVI din Sfântul Evanghelist Matei, spune: "Christos a întemeiat Biserica dându-i țărnie neclintită și l'a pus pe Petru Păstor".

Sfântul Grigore din Nazianz, în Omelia sa asupra moderațiunii, spune: "Petru este numit piatra de temelie a Bisericii încredințată credinței sale".

Vom încheia această culegere de mărturii ale Sfinților Părinți ai Bisericii răsăritene cu aceea a Sfântului Ioan Gură de Aur, care este figura cea mai luminoasă și mai importantă a Bisericii de la Constantinopol și al cărui cuvânt are cu atât mai multă autoritate cu cât nimeni nu l'a egalat niciodată în admirația și dragostea pe care le-a purtat urmașilor lui Petru întru apostolat.

În Omelia V asupra pocăinței spune: "După lepădare Christos l'a re-pus pe Petru în cinstea de mainainte și i-a încredințat cărmuirea Bisericii din lumea întreagă".

În Omelia IV el îl numește pe Petru "corifeu al soborului apostolic, gură a tuturor Apostolilor, căpetenie a familiei creștine, mai mare peste tot pământul, temelie a Bisericii".

În Omelia asupra celor zece talanți (n. 3) scrie: "Petru, căpetenia soborului Apostolic, coloana a Bisericii, piatră de sprjin a credinței, temelie a mărturiei, pescar al lumii, el care din adâncul greșelii a ridicat la cer neamul omnesc... când încă nu fusese făcut păstor avea suflul de păstor, când încă nu fusese întărit în autoritatea sa de cărmuitor și de căpetenie purta grija întregii lumi așa cum se cuvine unui mai mare".

În Omelia 3 asupra Faptelor Apostolilor (n. 3-4) spune că: "Petru, căruia Christos îi încredinșase turma ca celui dintâi din sobor, todeauna vorbește cel dintâi între toți... El ar fi putut sa aleagă de la sine un alt învățat în locul lui Iuda, dar nu a voit să lucreze cu autoritate și stăpânire... deși avea în cazul acesta autoritate înaintea tuturor apostolilor, de oarece lui îi fusese încredințată grija de ceilalți".

Este de subliniat faptul că nici una din aceste fraze elogioase și din acest titluri pe care Sfinții Părinți ai Bisericii Orientale i le dau lui Petru nu-l preamăresc pe Apostol pentru fapte speciale de apostolat, pentru mari realizări sau pentru strălucirea și bogăția științei sale sau a altor calități personale; toate aceste laude și titluri nu urmăresc decât să scoată în relief sublima demnitate și puterea pe care Apostolul le-a primit direct de la Isus, care l'a ales "căpetenie credincioasă și prudentă a familiei sale". (Luca, XII, 41-42).

Biserica Stavropoleos - Bucarest

O enciclica a Papei âsupra problemelor sociale

Piața Bazilicii Sfântul Petru a fost teatrul unei grandioase întruniri a muncitorilor catolici veniți la Roma din toate părțile lumii cu ocazia comemorării a 70 de ani de la promulgarea Enciclicei "Rerum Novarum" a Papei Leon XIII, prima în istoria Bisericii, care s'a ocupat de "situația muncitorilor" trăsând un program de conviețuire socială bazată pe principiul demnității omului și al respectării drepturilor muncitorilor.

Documentul, emanat în 15 Mai 1891, considera problema muncitorească sub toate aspectele ei sociale. El afirma legitimitatea proprietății particulare înțelesă ca garanție a libertății, definea raporturile dintre patroni și muncitori, condamna lupta de clasă bazată pe falsă premiză a "dușmăniei naturale" existente între categoria muncitorească și clasele conducătoare, releva insidiu conținută în soluțiile socialiste și comuniste dăunătoare. tocmai clasei muncitorilor și indica, în acțiunea de convergență a eforturilor celor două părți interesate, singura soluție posibilă pentru rezolvarea crizei sociale. Enciclica lui Leon XIII amintea Statului datorită sa de a apăra drepturile muncitorilor și, recunoscând legitimitatea asociațiilor de categorie, invita muncitorimea creștină să se organizeze în asociații al căror scop să fie în primul rând "perfecționarea religioasă și morală a omului".

Problemele sociale a căror soluție a fost dictată atunci de Leon XIII au ocupat un loc din ce în ce mai vast în istorie, devenind adevăratele protagoniste ale vieții veacului nostru: și dacă Pius XI a reluat în 1931 temele enunțate de marele său predecesor în Enciclica "Quadragesimo anno", astăzi Ioan XXIII le-a înfruntat din nou, nu numai pentru a le aprofunda, ci pentru a le încadra în noua realitate a istoriei, care acum 70 de ani se limita la popoarele Occidentului în timp ce astăzi îmbrățișează lumea întreagă.

Nouăzeci de mii de muncitori din lumea întreagă au ascultat în Piața Sfântului Petru cuvântul Suveranului Pontif, care a rezumat conținutul unei Enciclice asupra noii situații sociale.

Multe din delegații erau îmbrăcate în splendide costume naționale sau

regionale, ca de pildă reprezentanța orașului Siena, în prețioase costume medievale, sau grupurile folcloristice ale muncitorilor germani și belgieni.

Când ultimele formații s'au aliniat în marea incintă a Bazilicii, corurile reunite la picioarele obeliscului din centrul pieții, la care s'au adăugat vocile zecilor de mii de persoane prezente la manifestație, au înțonat notele grave și solemne ale unui sguduitor "Credo".

În tunetul ovațiilor și al aplauzelor cortegiului papal a coborât în piață și apoi, trecând prin mulțimea care învoca numele supremului Păstor, a urcat treptele de marmură ale templului, oprindu-se în fața estradei instalate pe ranpa care dă acces la Basilică. De aici, într-o tăcere impresionantă, Sfântul Părinte a rostit un lung discurs în care a anticipat punctele esențiale ale Enciclicei care va trasa direcțiile acțiunii Bisericii pentru soluționarea problemelor impuse atenției universale de noile evoluții sociale ale vremii noastre.

Evocând figura și opera marelui său predecesor, Papa Leon XIII, Suveranul Pontif a relevat faptul că Enciclica "Rerum Novarum" din 1891 indica necesitatea unei acțiuni inderogabile care să fie pusă în folosul și avantajul categoriei muncitoare, invocând atât intervenția Statului cât și o acțiune onestă și leală a celor interesați, pentru soluționarea complexelor și gravelor probleme care agita societatea veacului trecut.

Enciclica lui Leon XIII — a spus Sfântul Părinte — a fost primul apel mare și solemn pentru soluționarea antagonismului existent între patroni și categoriile muncitorești. Deși circumscrisă în ambianța chestiunii muncitorești, această Enciclica a avut meritul de a fi deschis un orizont cu atât mai luminos cu cât era iradiat de doctrina Sfintei Biserici Catolice și de isvoarele sale, care sunt Vechiul și Noul Testament.

Sfântul Părinte a amintit apoi un alt document pontifical, a cel "Quadragesimo anno", care în vremea pontificatului lui Pius XI a dat o mai largă dezvoltare bazelor economice sociale puse de Enciclica "Rerum Novarum", precizând problema muncii, a proprietății particulare și a salariilor, considerate în lumina dreptății și a dragostei creștine.

După ce a amintit și a lăudat opera socială a lui Pius XII, Sfântul Părinte a anunțat, în sfârșit, emanarea unei noi Enciclice care să enunțe programul social al actualului pontificat.

Prima parte a acestei Enciclice va fi o sinteză a învățăturilor Papilor Leon XIII, Pius XI și Pius XII.

A doua parte va prezenta un prim grup de probleme de acțiune socială a căror presiune continuă să fie actuală: raportul dintre inițiativa particulară și intervenția puterilor publice, în domeniul economiei, remunerarea muncii, proprietatea particulară, etc.

După ce a precizat că Enciclica în pregătire va urma programul trasat de predecesorii săi, Ioan XXIII a spus:

"Problemele de care se ocupă partea a treia a Enciclicei sunt cele mai evidente și mai urgente în actualul moment istoric și politic.

"Probleme grave și de multe ori primejdioase" — le-a definit Papa — care pot periclita pacea lumii, ca aceea a țărilor sub-desvoltate, sau a agriculturii astăzi în decadență".

Un alt aspect al realității sociale considerată în această parte a documentului pontifical este o mai dreaptă și echilibrată distribuție a bunurilor în lume, în societate.

"Problema de proporții mondiale — a definit-o Papa —, care reține și interesează atenția noastră, problema constituită de starea de depresiune economică în care se sbat milioane de vieți omenești.

Pe bună dreptate noi trebuie să vă reamintim, iubii fii, principiul solidarității între oameni și datorită comunităților și a indivizilor care dispun de un surplus de mijloace de viață de a-i ajuta pe cei care se găsesc în condiții economice precare.

Din nefericire ajutorul de emergență nu elimină din rădăcina cauzele acestor lipsuri economice. De aici rezultă că o operă de colaborare pe plan mondial se impune cu necesitate; o operă desinteresată, multiformă, al cărei scop să fie acela de a pune la dispoziția țărilor sub-desvoltate din punct de vedere economic mari capitaluri și competențe tehnice în măsură să înlesnească și să promoveze dezvoltarea economică și progresul social al acestor țări".

"Este o întreprindere mare, un obiectiv cu adevărat nobil și urgent pentru asigurarea a însăși păcii lumii. Pentru a duce la bun sfârșit această acțiune și pentru a-i asigura o continuitate neîntreruptă și organică sunt absolut necesare raporturi de sinceră înțelegere și de colaborare activă între popoare".

În sfârșit, în partea a patra a Enciclicei anunțate de Ioan XXIII sunt considerate problemele conviețuirii sociale prezentate în lumina doctrinei Bisericii.

"Studiul naturii omenești și al doctrinei Bisericii — a spus Sfântul Părinte — ne arată căile sigure pentru realizarea unei conviețuirii umane demne, pacifice și fecundă. Si este natural ca această doctrină, care are la bază adevărul, al cărei obiectiv este dreptatea și al cărei element dinamic este dragostea, să nu fie numai învățată, ci asimilată, răspândită și tradusă în realități operante".

Sfântul Părinte a încheiat invitându-i pe credincioși "să trăiască și să meargă cu Christos".

"Ce splendid program de viață creștină și de apostolică activitate socială!, a spus Papa.

"Dacă vom acționa și vom merge alături de Christos, pe calea adevărului și a dreptății, vom trăi în adevăr, adică în Dumnezeu".

O explozie uriașă de aplauze a acoperit ultimele cuvinte ale Păstorului universal, care, după discurs, a invocat binecuvântarea lui Dumnezeu pentru toți cei prezenți, pentru omenirea întreagă.

Mulțimea, ingenunchiată, a primit cu evlavie și emoție binecuvântarea papală și, până târziu, în plină noaptea, a continuat să fixeze fereastra de la ultimul etaj al palatului apostolic, unde Papa obinuște să apară după marile adunări creștine din Sfântul Petru.

Conferința d-lui Prof. N. I. HERESCU

Organizată de Societatea Academică Română din Roma, organ de cultură care însumează toate forțele exilului nostru intelectual, a avut loc, Duminică, 16 Aprilie, la Institutul de Studii Romane, conferința Profesorului Nicolae Herescu, fost Președinte al Societății Scriitorilor Români și titular al catedrei de limba latină de la Universitatea din București, care a vorbit despre "Omul Roman, omul uman".

Conferințiarul a stabilit o paralelă între mentalitatea, greacă, care împărțea lumea în "greci" și "barbari", și concepția romanilor, pentru care Romanul, independent de origina sa etnică, există în primul rând ca cetățean.

Grecii au, încă de la apariția lor în istorie, conștiința unității lor naționale. Deși împărțiați pe țărmurile Mediteranei și fracționați, ei sunt conștienți că formează o singură rasă. Atunci când împărțea lumea în două, de o parte grecii, de cealaltă restul, adică barbarii, gândirea greacă nu vedea, între unii și ceilalți nici o măsură comună; grecii aveau toate calitățile, barbarii toate defectele. Pentru Eschil, pentru Sofocle, pentru Euripide chiar, superioritatea grecilor este un adevăr care nu se discută. Într-una din comedii, sale Aristofan pune în gura personajului său principal următoarele cuvinte: "Noi suntem aici numai grâu curat, fără amestec, fiindcă pe străini eu îi numesc pleava orașelor noastre".

"Este un exemplu de naționalism fără compromisuri — a spus Profesorul Herescu — ba chiar de nașim, deoarece această superioritate este pentru greci un fapt natural: ei sunt superiori prin natură, sunt născuți să comande barbarilor care, în ce-i privește sunt născuți pentru a servi.

La Roma situația este cu totul alta. "Romanitatea" nu este națională, nu este o chestiune de rasă. Romanii, în primul rând locuitorii Romei și apoi italicei, adică locuitorii Peninsulei, nu au conștiința de a forma o națiune și cu atât mai puțin o rasă. La început popoarele Italiei vorbesc până și limbi deosebite. Roma, patrie a tuturor popoarelor din Peninsula, are despre "omul roman" o concepție juridică cât se poate de clară. Un individ este sau nu este un "civis romanus": locul de naștere, origina etnică n'au nici o importanță. Roma va deveni pentru toate popoarele anexate la Imperiu o patrie: cea mai mare din câte au existat vreodată.

De această patrie cetățenii săi nu sunt legați cu legături de sânge și de limbă, ci de drept și, cu timpul, cu legături spirituale.

Si tocmai în aceste legături, jurice și totodată morale, trebuie căutată originea "Umanității" (Humanitas Romana).

Accastă concepție supranaturală, de natură pur morală, își găsește expresia într-o serie de texte care merg de la veacul III înainte de Christos la căderea Imperiului, printre care "Al Patrulea Paradox" al lui Cicero, text capital pentru umanism, deoarece în el Cicero trasează conținutul noțiunilor esențiale ale societății umane, ca aceea de patrie și de cetățean. Locul unde unul trăiește nu trebuie să constituie o piedecă pentru obținerea drepturilor; acestea trebuie să derive din legile la care individul se supune. Ceeace face patria — și mai exact Statul — "Civitates", deoarece ne găsim în fața unei adevărate concepții de Stat — sunt legăturile de drept și de justiție.

Accastă idee o vom întâlni, două veacuri mai târziu, în "Apologia" lui Apuleius, unul din cei mai mari romancieri pe care ni i-a lăsat antichitatea, care se declara sus și tare "jumătate numid, jumătate getul", și scria că "nu trebuie să privim la locul de naștere ci la caracterul ființei, la principiile pe care se bazează viața sa, căci atunci când este vorba de un suflet omenesc, oaspete străin care locuiește puțin timp într-un corp, nu locul în care un individ s'a născut ci calitatea sa morală trebuie luată în considerație".

Marcus Cornelius Fronto se declara la rândul său "libic, născut din libici nomazi"; Tertullian, contemporan al lui Apuleius și Fronto, se prezenta ca Punic.

Accastă unitate culturală, care depășea concepția de națiune, exista încă de la nașterea Romei. În momentul în care Roma lua naștere,

Romulus, trimițându-și ambasadorii la popoarele vecine pentru a le propune să se contopească cu Romanii într-o singură "Civitas", nu face apel la sentimentul unei origini comune sau la legături de limbă; el spune, pur și simplu, vecinilor săi: "Sa ne unim împreună ca niște oameni cu alți oameni, oricare ar fi sângele și rassa noastră".

Extraordinara reușită a imperului roman se explică tocmai prin această concepție nu națională ci umană despre om.

Sparta și Atena au căzut tocmai datorită faptului că ele respingeau pe cei învinși ca stăini (barbari). "Dimpotrivă — scria Tacit — întemeietorul nostru, Romulus, a fost atât de înțelept încât a acceptat să considere cea mai mare parte din populațiile vecine, în spațiul unei aceleiaș zile, întâi ca dușmani, apoi ca cetățeni. Si străinii au domnit la noi".

"De această patrie abstractă, care a devenit Roma la apogeul său, de ce se simțeau legați cetățenii romani? — se întreabă conferințiarul. "De multe ori de o comuniune de interese, dar și de legături spirituale, adică de o comuniune de idei și de sentimente. Roma a avut, de partea sa puterea, și și-a cucerit gloria mai întâi cu armele. Dar această n'ar fi fost suficient pentru a aduce la acelaș număr de civilizație și de cultură popoarele cucerite. Roma a știut, în primul rând, să inspire încredere, a înțeles foarte devreme ca este necesar să fie dreaptă".

Conferințiarul a citat apoi din istoricul grec Dion Cassius, care scria: "Cu dreptate și cu umanitate puterea armelor poate face mult; fără dreptate nimic nu este solid și durabil".

"Ceeace îi leagă pe acești cives Romani" de orașul îndepărtat — de Roma — a încheiat Profesorul Herescu, este încrederea în patria lor. Ei sunt mândri de această patrie, și sunt mândri de încrederea pe care ea le-o inspiră: o iubesc, o apără. Cele două condiții esențiale: faptele (facta) și comuniunea spirituală (animus) se confundă una cu alta. Un "Civis Romanus" devine atunci un adevărat "civis humanus": "Civis totius mundo quasi unius urbis", și Roma devine atunci cu adevărat patria umană.

Succesul acestui Stat-patrie-a-popoarelor, succes unic până în zilele noastre, permite o concluzie care devine un adevăr etern și pe care o vom formula însușindu-ne cuvintele lui Cornelius Nepos: "Nullum esse imperium tutum, nisi benevolentia munitum". (Nu există imperiu sigur în afară de acela înarmat de dragostea care i se poartă".

Scriitorul

și

Timpu Sau

Un public excepțional, atât calitativ cât și ca număr, tixea, acum două săptămâni, teatrul Eliseo, unde Vintilă Horia, Prix Goncourt 1961, a fost prezentat cititorilor săi italieni de scriitorul și ziaristul Mario Tedeschi, directorul revistei "Il Borghese" editată de casa Longanesi, care a îngrijit traducerea în limba italiană a romanului "Dieux est né en exil" apărut zilele acestea în vitrinele librărilor.

După un scurt dar edificat istoric al intrigei comunisto-masonice datorită căreia Vintilă Horia a fost pus în situația de a renunța la un premiu cucerit exclusiv grație calității cărții sale, Dl. Mario Tedeschi a denunțat, cu un realism care nu a rămas fără ecou în conștiința ascultătorilor, prejudeciile comunismului, a cărui presiune devine din ce în ce mai preocupantă, și a subliniat necesitatea creierii unui front unic de rezistență morală care să influențeze, printr-o acțiune masivă și compactă, partidele politice ne-comuniste, obligându-le să adopte o atitudine fermă de apărare a culturii și a civilizației occidentale.

A luat apoi cuvântul Vintilă Horia, care a vorbit despre "Situația scriitorului în timpul său".

Conferințiarul a ținut sa imprime conferinței sale mesajul de speranță pe care îl conține romanul care i-a adus atâta amărăciune și tot atâta succes moral, afirmând că utopia va fi învinsă de instrumentele esențiale ale omului, de ceace am putea numi "antenele instinctului de conservare.

Exilul românesc în Italia a sărbătorit ziua de 10 Mai cu o splendidă șezătoare organizată de Societatea Corală Armonia, și prezidată de P.S. Sa Episcopul Vasile Cristea al românilor catolici din Occident.

După cuvântul de deschidere rostit de Mons. Aloisie Tăutu, Președintele Societății, care a făcut istoricul evenimentelor sărbătorite relevând faptul că regimul comunist din R.P.R. a suprimat această sărbătoare considerând ziua încălcării solului românesc de către armatele sovietice drept adevărată sarbătoare! a liberării țării noastre, Dna, Eugenia Frateș Caragață, reluând firul conducător al temelor propuse pentru conferințele șezătorilor Armoniei în anul acesta, a ilustrat unul din cele mai interesante și mai frumoase monumente de artă românească, biserica Voronet, exemplul fericit de îmbinare a vechiului stil bizantin cu elemente gotice apusene și cu elemente care exprimă teme de baza ale metafizicii și folclorului românesc. Această biserică, construită în două reprize, determină, pe plan arhitectonic, un stil specific, unic în arta bisericească din Orientul european. Unirea acestor trei elemente dă naștere stilului fundamental moldovenesc.

La construcția primitivă a bisericii Voronet, a cărei dată de naștere este anul 1488 și care se compune din altar, boltă și tindă, fără alt element ornamental decât smălțuri colorate, care înconjurau frizele și turla, pe vremea lui Petru Rareș și din inițiativa mitropolitului Grigore Roșca, i se adoga pridvorul și pictura zidurilor exterioare.

Picturile din interiorul bisericii datează de pe vremea lui Ștefan cel Mare, când la Suceava înflorea o școală de admirabili artiști locali.

Dață aceste picturi respectă în mod riguros canoanele artei bizantine, care fug de portretul psihologic limitându-se la o ascețică abstractizare a figurei și la o interpretare a faptelor în sens strict spiritual și teologic, în pictura externă, când elementul local a alterat oarecum schemele tradiției arhaice, umanizând-o, libera interpretare a tematicii liturgice determină o bogăție de expresie și o varietate de elemente narative care vorbesc de o nouă orientare a artei noastre bisericești, de o emancipare de canoanele bizantinismului arhaic ale acestei arte care acum evoluează spre un realism interpretativ din ce în ce mai marcat.

Dar chiar în pictura din interiorul bisericii — de pildă în scenele din viața lui Isus de pe peretele absidei, elementele abstracte apar contaminate de o nouă concepție realistă. Artiștii cărora li se datorresc aceste picturi, strecoară — conștient sau inconștient — în rigorozitatea stilului pe care îl urmează, în suflu de viață nouă.

Trecerea de la stilul sobru, arhaic, prezent în pictura bolții și altarului, la stilul liric, plin de mișcare și de conținut psihologic, al pereților exteriori, o fac picturile tindei sau noasului. Tot aici își fac apariția și primele elemente decorative — motive florale, frunze, palmieri — importate din arta occidentală.

Pronașul, construit mai târziu, este pietat probabil de școlarii marilor maeștri. Calitatea acestei picturi și sensul compoziției denotă o sensibilitate minoră.

Apare, însă, elementul folcloric românesc. Costumele sfinților sunt costumele jupănelor moldovence din vremea aceea; carul Sfântului Ilie, de pildă, este carul țăranelui moldovean.

Funcțiunea acestor picturi exterioare, executate în 1547 sub mitropolitul, Grigore Roșca, era pur didactică: incapacitatea copstructionii de a cuprinde un mare număr de credințioși ar fi determinat — după părerea conferințiarului — construirea unui pronas încăpător și zugrăvirea zidurilor exterioare.

Dna Frateș-Caragață a vorbit apoi despre tehnica acestei picturi prodigioasă de rezistentă la intemperii și la acțiunea timpului.

Impărțit în mai multe registre, pereții exteriori prezintă o pictură în care interpretarea subiectului liturgic este liberă, alimentată de un lirism care caracterizează aportul individual al artiștilor și care face ca aceste picturi să fie adevărate texte ilustrate de poezie și metafizică populară. În grupurile necredințioșilor din registrele consacrate reprezentării iadului, este uimitor studiul psihologic al personajilor, așa cum în scena judecării din urmă grupurile acestora care

miscellanea

n'au primit, în viață, botezul creștin, reprezentă admirabile portrete somatice ale rasei respective.

Cât se poate de interesante motivele iconografice ilustrate de câteva din registrele exterioare: de pildă pactul apocrif dintre diavol și Adam (Diavolul îi dă lui Adam pământul ca să-l lucreze, primind, în schimb, sufletul acestuia și acela al urmașilor săi, după moarte); sau motivul tipic românesc al "vâmlor văzduhului".

Apocriful și dogma coexistă pacific în aceste picturi, imprimând iconografiei picturii exterioare a bisericii un caracter specific care a creat în artă acel stil bizantino-românesc cu totul original.

"Dață monumentele religioase din Occident uimesc prin amploarea lor, prin măreția și bogăția lor decorativă și arhitectonică, a încheiat conferințiarul, bisericele noastre, ale căror dimensiuni de multe ori nu depășesc perimetrul unei simple capele a marilor temple occidentale, uimesc spectatorul prin bogăția tematicii narrative, prin splendoarea culorii, prin rețeta tehnică folosită de acești artiști anonimi și atât de geniali.

Sentimentele care au inspirat construirea și decorarea acestor biserici au fost credința și recunoștința față de Dumnezeu, așa cum se cuvine unui popor mic dar totdeauna gata să-și apere, cu orice risc, credința și libertatea".

A urmat apoi un splendid și bogat program de muzică românească.

Foarte aplaudat "Oncertul de Paște" al lui Muzicescu, "Cine-aude a mea gură" (solista, cu excelente calități vocale și interpretative, Dna. Arnaldea Popescu) și "Ciobănașul", în superba transcriere a maestrului Traian Popescu, dirijorul bine afirmatului cor românesc de la Paris.

Corul copiilor refugiaților români la Roma a executat apoi câteva bucați de muzică populară românească.

Sezătoarea s'a încheiat cu imnul regal executat de complexul polifonice "Armonia".

Ingrijită de P.S.S.a Episcopul Valerian Trița, și splendid editată de Episcopatul Ortodox Român din America a aparul "Solia, istoria vieții unei gazete românești".

Publicația este "un act de omagiu, de recunoștință și de mulțumire" — cum scrie în prefața volumului autorul său, P.S.S.a Episcopul Valerian Trița — față de cititorii și țipi voluntarii care au sprijinit și au îngrijit apariția acestei reviste timp de 25 ani" de dragul de a vedea slova românească trimisă dintr'un colț în altul al Americii".

Invitat de Universitatea de la Florența, Profesorul Rossetti, titularul catedrei de literatură Română de la Facultatea de litere din București, a ținut doua conferințe.

Prima conferință a fost un rapid și prea schematic "excursus" dealungul literaturii românești, de la originea ei și până astăzi, care a fost urmărit de publicul obligat al conferințelor universitare cu o bine justificată detașare, deoarece — cum spuneam — conferințiarul s'a limitat la clasificări istorice, fără nici un fel de caracterizări pronunțate al acestor etape ale literaturii noastre. A doua, cu subiect filologic de strictă specialitate, a enunțat teorii curente în noua orientare filologică reperistă, care ar merita un răspuns de punere la punct a tuturor propagandiștilor metodelor de deformare a adevărului științific și istoric.

Tot la Florența a avut loc un congres internațional de toponomastică la care ar fi trebuit să participe — după cum se anunțase — o masivă formație reperistă de specialiști în materie. Din motive pe care nu le cunoaștem, delegația reperistă nu a participat la lucrările congresului la care, în schimb, au făcut interesante și apreciate comunicări profesorii Lozovan și Caragață, reprezentând Societatea Academică Română din Roma, care luptă pentru apărarea și afirmarea valorilor culturale românești dincolo de hotarele Patriei asuprite.

După un turneu de vizite episcopale în marile centre europene unde se află nucleul de români de religie greco-catolică, P.S.S. Episcopul Vasile Cristea a plecat în America, unde, în 28 Mai a sfințit, la Deborn (Michigan) o nouă biserică catolică românească.

În America Episcopul Cristea va lua contact cu păstoria comunităților românești unite.

I.P.S.S. Valerian Trița, episcopul românilor ortodocși din America, se află actualmente într-o călătorie în Europa.

După o scurtă ședere la Paris, unde a avut mai multe întrevederi, Episcopul Valerian Trița va vizita Italia, Germania, Anglia și Elveția, unde va lua contact cu comunitățile românești din aceste țări.

"Pași pierduți", cartea Dlui. Silviu Crăciunaș, care în Anglia, unde a apărut, a atins remarcabilul tiraj de 50.000 exemplare și a fost elogiată de întreaga presă britanică, a făcut obiectul unui masiv atac din partea "Glasului" de la Pankov, care îi sacrifică o întreagă pagină a ignobilei fițiici.

Un adevărat triumf succesul obținut de cântăreața noastră, Dna. Virginia Zeani, în rolul Violetei din "Traviata" lui Giuseppe Verdi reprezentată serile trecute la Opera din Roma.

Carierea Virginiei Zeani, începută în anii imediat după război pe scenele teatrelor din provincie și în fața unui public care, în Italia, este dintre cele mai dificile și mai pretențioase în materie de operă, a ajuns astăzi la apogeu. O spunem fără teamă de exagereare, susținuți, în această afirmație, de critica romană, care a clogiat fără rezerve calitățile vocale și stilul acestei cântărețe, și de ecoul interminabilelor aplauze care au subliniat, în tot cursul spectacolului, calitățile de expresie ale Virginiei Zeani și care, la sfârșitul reprezentației, s'au transformat într-o indescribibilă explozie de entuziasm exprimat prin ovatii, aplauze și chemări la rampă.

Un spectacol care de bună seamă reprezintă un eveniment de prim plan, absolut satisfăcător chiar pentru un public ca acela roman, care nu se lasă sedus decât de vocile și de regiile în adevăr excepționale.

Virginia Zeani, protagonista, este, cum spunem, una din interpretele de cel mai justificat prestigiu ale acestei partituri, mereu tânără și convințgătoare a lui Verdi. Trebuie să spunem, din capul locului, că rolul Violetei este unul din cele mai aderente personalității artistice și posibilităților vocale ale Virginiei Zeani, care, după nenumărate interpretări ale partiturii verdiene, a ajuns astăzi la o perfecțiune stilistică care o plasează la acelaș nivel cu marile interprete ale acestui rol, din punct de vedere muzical și recitativ-atât de complex și de dificil.

Vocea Virginiei Zeani a ajuns astăzi la o puritate de timbru, la o bogăție de nuanțe greu de egalat. O muzicalitate în adevăr surprinzătoare valorizează și dă relief calităților de voce ale acestei cântărețe a carei apariție pe afișele Operei din Roma și din marile opere ale Italiei asigură săli pline până la refuz și succese triumfale. În jocul vocal și în recitarea — simțită și suferită — în suavele abandonări ca și în accentele vioaie și pasionate, Virginia Zeani manifestă extraordinara ductilitate a mijloacelor sale și prospețimea și spontaneitatea jocului său scenic: o Violeta care face priză chiar asupra unui public malițiat de dodecafonie și de confuzele acrobatii și virtuozisme ale partiturilor vocale ale operei moderne, comunicându-i emoțiile romantice ale unui personaj în care artista noastră respiră și se mișcă, suferă și cochetează, se abandonează și moare, cu a grație și o putere de sugesție cărora nu li se poate rezista.

Ceilalți interpreți, nu mai puțin aplaudați, au fost Alfred Kraus (tenor) și baritonul Fioravanti. A dirijat maestrul Previtali, iar regia, excelentă, a fost a lui Forges Davanzati.

O ediție "memorabilă" (cum au scris ziarele) la Traviatei, care a restituit uinea din cele mai suggestive opere a repertoriului liric mondial acea splendoare pe care o avea în epoca de glorie a melodramei italiene. O lecție care a demonstrat absoluta valabilitate a unei opere destinată să reziste timpului și de modelor, datorită, în primul rând bogăției construcției și soluțiilor ei muzicale, și eficacității personajului său central, căruia Virginia Zeani a știut să-i restituie tot farmecul și grația malițioasă și patetică, printr'un joc de scenă care a sustinut și a potențat extraordinara expresivitate muzicală a cântăreței noastre.